

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 628/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Kupkom, Hlavná 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Piešťany č. k. 5 C 224/2008-308 zo 16. novembra 2016, rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Kupkom, Hlavná 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 224/2008-308 zo 16. novembra 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“; spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Ústavnú sťažnosť sťažovateľ doplnil podaním doručeným ústavnému súdu 16. novembra 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva:

«Okresný súd Piešťany (ďalej len „OS PN“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom OS PN zo dňa 16.11.2016, č. k. 5C/224/2008-308 (ďalej len „Rozsudok OS PN“) v spore žalobcov: 1) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 2) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 3) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].»

██████, proti žalovanému: Mesto Piešťany, so sídlom Námestie SNP 3, Piešťany, IČO: 00 612 031, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, rozhodol tak, že žalobu zamietá...

Odvolaním zo dňa 05.12.2016 a zo dňa 13.01.2017 Sťažovateľ ako žalobca 3 a ako oprávnená osoba podľa § 355 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) podal proti tomuto výroku rozsudku OS PN a jeho odôvodneniu v zákonnej lehote riadny opravný prostriedok – odvolanie...

Krajský súd v Trnave (ďalej len „KS TT“) ako odvolací súd, v právnej veci... o učenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, rozsudkom KS TT zo dňa 30.01.2019, č. k. 24Co/289/2018-480 (ďalej len „Rozsudok KS TT“) rozhodol tak, že... „Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje...

Sťažovateľ podal proti Rozsudku KS TT dovolanie, a to z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP...

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) uznesením zo dňa 30.07.2020, č. k. 2 Cdo 159/2019-576 (ďalej len „Uznesenie NS SR“) dovolanie Sťažovateľa odmietol.»

3. V ústavnej sťažnosti sa ďalej uvádza, že „konajúcim súdom bolo dostatočne známe a v rámci dokazovania mali sudy nesporne za preukázané, že žalobcovia 1 - 3 boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - pozemku, pôvodne označeného ██████████ ██████████ zapísaného v pozemkovej knihe, vložka ██████████, o výmere 418m², každý v podiele 1/3. Predmetná nehnuteľnosť bola Rozhodnutím Odboru výstavby Mestského národného výboru v Piešťanoch číslo: Výst. 1420/1966 zo dňa 04.07.1966 vyvlastnená pre Čsl. štát - Správu miestnych služieb pri MsNV v Piešťanoch, a to na účely výstavby nástupného stanovišťa autobusov mestskej dopravy a parkoviska motorových vozidiel na Nálepkej ulici v Piešťanoch, za náhradu.

Žalobcovia 1 - 3 si postupom podľa zákona č. 503/2003 Z. z. v zákonnej lehote uplatnili právo na navrátenie vlastníctva k pozemku na správnom orgáne - Obvodnom pozemkovom úrade v Trnave. Rozhodnutím č. j. K2006/00719 zo dňa 09.11.2006 Obvodný pozemkový úrad v Trnave rozhodol tak, že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. (žalobcovia 1-3) spĺňajú podmienky ustanovené v § 3 ods. m) tohto zákona (bolo zistené, že pozemky im boli vyvlastnené bez vyplatenia náhrady). Žalobcom 1-3

správny orgán rozhodnutím nepriznal vlastnícke právo k pozemku v [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], o výmere 418 m² - pasienok, ale priznal im právo na náhradu za pozemok, pretože podľa doloženej identifikácie [REDAKOVANÉ] vyhotovenej Správou katastra Piešťany zo dňa 17.06.2005, je vyvlastnený pozemok vo vlastníctve Mesta Piešťany, čo je zákonná prekážka pre ich vydanie.

Na základe právoplatného rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu Slovenský pozemkový fond žalobcom 1-3 ponúkol poskytnutie finančnej náhrady vzhľadom na veľmi nízky reštitučný nárok, čo žalobcovia neprijali. “.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že «sťažovateľom uplatnené vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti tvoriacej predmet konania je nepremlčateľné. Rozsudok KS TT spôsobuje u Sťažovateľa porušenie jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Účelom zákona č. 503/2003 Z. z. je zmiernenie majetkových krívd z minulostí zjednodušeným administratívnym postupom. Pokiaľ je v § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. uvedené v poslednej vete: „Neuplatnením práva v lehote právo zanikne,“ tak sa jedná len o prekluzívnu lehotu vzťahujúcu sa iba na práva na vydanie majetku postupom podľa cit. zákona, ale nie na uplatnenie vlastníckeho práva určovacou žalobou. Určovacia žaloba bola v tomto prípade prostriedkom na privodenie stavu právnej istoty. KS TT si zvolil neprimerane formalistický výklad § 137 písm. c) CSP, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť rozsudku KS TT. Opačný výklad by viedol k extrémnej nespravodlivosti, a teda k prepätému formalizmu, kedy by boli obeť majetkových krívd z minulosti opätovne bez možnosti reálne využiť svoje vlastnícke právo...

Naliehaný právny záujem na určovacej žalobe v tomto prípade nepochybne je, pretože Sťažovateľ je stále v právnej neistote a preto sa obrátil na súd, aby vo veci rozhodol. Určovacia žaloba v tomto prípade sledovala naplnenie praktických potrieb života a nesmerovala k rozmnožovaniu súdnych sporov. V zmysle ustálenej judikatúry je tiež naliehavý záujem pri určovacej žalobe vtedy, ak je v katastri nehnuteľností zapísaný ako vlastník niekto iný. V tomto prípade je ako vlastník k predmetnej nehnuteľnosti zapísaný v katastri nehnuteľností iný subjekt.».

5. Napadnuté rozhodnutia sú podľa sťažovateľa arbitrárne a zjavne neodôvodnené, keďže sa v nich krajský súd a najvyšší súd dostatočne nevysporiadali s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa otázky, či je možné domáhať sa ochrany žalobou o určenie vlastníckeho práva, ak bolo možné žiadať o vydanie veci podľa reštitučného predpisu. Sťažovateľ uvádza: *«Ústavnú neudržateľnosť Rozsudku OS PN a Rozsudku KS TT Sťažovateľ vidí v prílišne formalistickej aplikácii a interpretácii zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“).»*

5.1 V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ v zásade poukazuje na svoju argumentáciu v ústavnej sťažnosti a upozorňuje na „... územný plán mesta Piešťany a zápis v katastri nehnuteľností v [REDAKOVANÉ], druh pozemku - zastavaná plocha a [REDAKOVANÉ], druh pozemku - ostatná plocha, ktoré sú určené ako plocha občianskej vybavenosti [REDAKOVANÉ] a plocha nezastavateľnej zelene ([REDAKOVANÉ]).“.

Zároveň sťažovateľ navrhuje, aby sa ústavný súd oboznámil s katastrálnou mapou a územným plánom mesta Piešťany z pripojených internetových odkazov a vykonal obhliadku [REDAKOVANÉ] (druh pozemku: zastavaná plocha) a [REDAKOVANÉ] (druh pozemku: ostatná plocha) v [REDAKOVANÉ] zapísaných na [REDAKOVANÉ].

V tejto súvislosti sťažovateľ v doplnení ústavnej sťažnosti opätovne akcentuje, že *«Ústavnú neudržateľnosť Rozsudku OS PN, Rozsudku KS TT ako aj Uznesenia NS SR Sťažovateľ naďalej vidí v prílišne formalistickej aplikácii a interpretácii zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“), pretože súdy nebrali do úvahy osobitosti daného prípadu, keď vyvlastnenie sa uskutočnilo na v konečnom dôsledku nezrealizovaný účel výstavby nástupného stanovišťa autobusov mestskej dopravy.»*

6. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1

listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020, napadnuté rozhodnutia zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

13. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

18. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

20. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

21. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd

zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

22. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými či právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01).

23. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie o danom opravnom prostriedku, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku (o sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom) preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011, II. ÚS 127/07). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

24. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sa posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak ústavný súd dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala

podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

25. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, m. m. III. ÚS 209/04).

26. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. 12. 1994, § 29; Hiro Balani proti Španielsku, rozhodnutie z 9. 12. 1994; Georgiadis proti Grécku, rozhodnutie z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku, rozhodnutie z 19. 2. 1998).

27. Ak sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd, vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, podčiarkuje, že na základné právo na súdnu ochranu zásadne nazerá ako na právo „výsledkové“, to znamená, že posudzuje,

či požiadavkám vyplývajúcim z obsahu tohto základného práva zodpovedá súdny proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

28. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

29. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

30. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o navrátení vlastníctva k pozemkom“) právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3.

31. Podľa § 3 ods. 1 písm. m) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku vyvlastnenia, bez vyplatenia náhrady.

32. Podľa § 126 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

33. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že napadnutý rozsudok krajského č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 a uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 sú arbitrárne a svojvoľné, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Podľa sťažovateľa krajský súd a najvyšší súd nereagovali na všetky jeho podstatné námietky týkajúce sa otázky, či je možné domáhať sa ochrany žalobou o určenie vlastníckeho práva, ak bolo možné uplatniť si vydanie veci podľa reštitučného predpisu.

33.1 Ústavnú neudržateľnosť ústavnou sťažnosťou napadnutých rozhodnutí sťažovateľ vidí v prílišne formalistickej aplikácii a interpretácii zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, pretože súdy nebrali do úvahy osobitosti daného prípadu, keď sa vyvlastnenie uskutočnilo na v konečnom dôsledku nezrealizovaný účel výstavby nástupného stanovišťa autobusov mestskej dopravy.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva

pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu

34. Sťažovateľ v záhlaví svojej ústavnej sťažnosti za porušovateľa svojich práv označil tiež okresný súd, pričom údaje zo záhlavia nekorešpondujú s obsahom navrhovaného petitu, v ktorom ako porušovateľov svojich práv označuje len krajský súd a najvyšší súd. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Vzhľadom na uvedené text uvedený mimo petitu bude ústavný súd považovať len za súčasť odôvodnenia, ktoré nemôže doplniť petit.

34.1 Ústavný súd napriek uvedenému rozporu záhlavia ústavnej sťažnosti (vrátane jej doplnenia) s petitom konštatuje, že aj v prípade, ak by sťažovateľ vo vzťahu k okresnému súdu údaje zo záhlavia ústavnej sťažnosti premietol do petitu, by ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže rozhodnutie okresného súdu bolo podrobené prieskumu krajským súdom na základe odvolania sťažovateľa (princíp subsidiarity).

35. Aj pokiaľ ide o napadnutý rozsudok krajského súdu, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05). Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu bol takýmto súdom najvyšší súd, ktorý napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal na základe dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd následne napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol.

36. V časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

37. Ústavný súd pristúpil k prieskumu ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorým dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 odmietol.

38. Úlohou ústavného súdu v tomto konaní bolo posúdiť, či najvyšší súd napadnutým rozhodnutím, ktorým dovolanie sťažovateľa podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) odmietol, pretože „v prejednávanej veci nepreukázal opodstatnenosť porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP“,

ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol o dovolaní sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

39. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že v konaní pred krajským súdom ako súdom odvolacím došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, pretože krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľovi ako strane sporu, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom táto vada súdneho konania mala zároveň za následok aj vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Podľa sťažovateľa bolo konajúcim súdom známe a v rámci dokazovania aj preukázané, že žalobcovia 1 – 3 boli podielovými spoluvlastníkmi predmetného pozemku „... pôvodne označeného [REDACTED] [REDACTED] zapísaného v pozemkovej knihe, [REDACTED], o výmere 418m², každý v podiele 1/3. Predmetná nehnuteľnosť bola Rozhodnutím Odboru výstavby Mestského národného výboru v Piešťanoch číslo: Výst. 1.420/1966 zo dňa 04.07.1966 vyvlastnená pre Čsl. štát - Správu miestnych služieb pri MsNV v Piešťanoch, a to na účely výstavby nástupného stanovišťa autobusov mestskej dopravy a parkoviska motorových vozidiel na Nálepkovej ulici v Piešťanoch, za náhradu. Žalobcovia 1 - 3 si postupom podľa zákona č. 503/2003 Z. z. v zákonnej lehote uplatnili právo na navrátenie vlastníctva k pozemku na správnom orgáne - Obvodnom pozemkovom úrade v Trnave. Rozhodnutím 4. j. K2006/00719 zo dňa 09.11.2006 Obvodný pozemkový úrad v Trnave rozhodol tak, že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. (žalobcovia 1-3) spĺňajú podmienky ustanovené v § 3 ods. m) tohto zákona (bolo zistené, že pozemky im boli vyvlastnené bez vyplatenia náhrady). Žalobcom 1-3 správny orgán rozhodnutím nepriznal vlastnícke právo k pozemku v [REDACTED], o výmere 418 m² - pasienok, ale priznal im právo na náhradu za pozemok, pretože podľa doloženej identifikácie [REDACTED] vyhotovenej Správou katastra Piešťany zo dňa 17.06.2005, je vyvlastnený pozemok vo vlastníctve Mesta Piešťany, čo je zákonná prekážka pre ich vydanie. Na základe právoplatného rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu Slovenský pozemkový fond žalobcom 1-3 ponúkol poskytnutie finančnej náhrady vzhľadom na veľmi nízky reštitučný nárok, čo žalobcovia neprijali.“.

39.1 Sťažovateľ ďalej akcentoval, že uplatnené vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti tvoriacej predmet konania je nepremlčateľné a napadnuté rozhodnutie krajského súdu spôsobuje u sťažovateľa porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ tiež poukazuje na skutočnosť, že účelom zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom je zmiernenie majetkových krívd z minulosti zjednodušeným administratívnym postupom. Pokiaľ je v § 5 ods. 1 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom uvedené v poslednej vete, že neuplatnením práva v lehote právo zanikne, tak ide len o prekluzívnu lehotu vzťahujúcu sa iba na práva na vydanie majetku postupom podľa citovaného zákona, ale nie na uplatnenie vlastníckeho práva určovacou žalobou. Určovacia žaloba bola v tomto prípade prostriedkom na privodenie stavu právnej istoty. Podľa sťažovateľa si krajský súd zvolil neprimerane formalistický výklad § 137 písm. c) CSP, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť jeho rozsudku. Opačný výklad by viedol k extrémnej nespravodlivosti, a teda k *„prepiatému formalizmu, kedy by boli obeť majetkových krívd z minulosti opätovne bez možností reálne využiť svoje vlastnícke právo.“*

39.2 Sťažovateľ je toho názoru, že na jeho prípad sa dá aplikovať nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 198/2011 z 27. júla 2011 v súvislosti s vymedzením prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože napadnutý rozsudok krajského súdu *„postráda dostatočné a presvedčivé odôvodnenie na vyššie uvedené právne otázky... je strohý a nepresvedčivý, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Rozsudok KS TT sa nevysporiadal uspokojivo s argumentami Sťažovateľa.“*

40. Najvyšší súd v relevantných častiach napadnutého uznesenia k namietanému porušeniu práv sťažovateľa uviedol:

«8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť ním podaného dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu. sú:

a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

8.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia: rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k procesnej vade, ktorú namietal dovolateľ. Mal pri tom na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami [viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97. II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03]...

9. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl jednak v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo podľa jeho názoru nepreskúmateľné a zároveň mal za to, že z dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia boli podielovými spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti, preto bol v konaní preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení...»

40.1 K námietke nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia krajského súdu najvyšší súd poukázal na závery zjednocujúceho stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu pod č. R 2/2016. Právna veta stanoviska znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“ Najvyšší súd uzavrel (bod 10.2 odôvodnenia): „Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety

stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). Odvolací súd svoje rozhodnutie náležité odôvodnil a pri rozhodovaní zohľadnil odvolaciu argumentáciu žalobcu 3/. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa... Podľa presvedčenia dovolacieho súdu dal odvolací súd v danom spore odpoveď na tie otázky, ktoré boli z jeho hľadiska relevantné pre rozhodnutie o odvolaní.“

Najvyšší súd k uvedenému konštatoval, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

40.2 Ústavný súd však k záverom najvyššieho súdu uvedeným v predchádzajúcom bode dodáva a spresňuje (koriguje), že aktuálnosť stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie dovolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý proces do textu zákona sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (IV. ÚS 314/2020, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 511/2020).

40.3 Najvyšší súd sa v ďalšom zaoberal aj námietkou sťažovateľa o nesprávnom vyhodnotení dôkazov, keď v napadnutom rozhodnutí uviedol:

„11. Žalobca 3/ v dovolaní tiež súdom vytýka, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti, a teda vykonané dôkazy súdy nevyhodnotili správne.

11.1. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľa zdôrazňuje, že ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré žalobca 3/ naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.“

40.4 Najvyšší súd s poukazom na svoju ustálenú judikatúru (bod 12 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu) k namietanému pochybeniu v procese hodnotenia dôkazov konštatoval, že pokiaľ súd nevykonal v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra najvyššieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom (I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019).

41. Vo vzťahu k námietke nesprávneho právneho posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení dospel najvyšší súd k záveru, že *„realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (vid' R 54/2012 a tiež sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).“*

Podľa právneho názoru najvyššieho súdu *„... nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci*

(nesprávneho vyriešenia právnych otázok súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia.“

41.1 Ústavný súd sa stotožňuje s prezentovaným právnym názorom najvyššieho súdu, ktorým konštatuje, „... že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP a tým prípustnosť dovolania, zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017“ (bod 12 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu). Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ síce formálne namietal „procesný postup súdu“, ale v skutočnosti išlo z jeho strany o námietku nesprávneho právneho posúdenia veci. Z tohto dôvodu bolo dovolanie odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP, t. j. z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

41.2 Otázkou nalievavého právneho záujmu sa vo svojich rozhodnutiach (ktoré sťažovateľ tiež napadol ústavnou sťažnosťou) zaoberali podrobne okresný súd a tiež krajský súd (aj s poukazom na závery okresného súdu prezentované v jeho rozsudku, s ktorým sa ústavný súd tiež oboznámil).

42. Ústavný súd na základe už uvedeného dospel k záveru, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok krajského súdu, a jeho dovolanie riadne preskúmal. Keďže najvyšší súd dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 447 písm. c) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Aj keď ide o rozhodnutie formálne označené ako odmietnutie dovolania pre neprípustnosť, podľa jeho obsahu, čo je pre ústavný súd podstatné, sa najvyšší súd uplatneným dôvodom dovolania [§ 420 písm. f) CSP] vecne zaoberal a takto ho posúdil negatívne, čo sa týka jednak samotného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu (bez znehodnotenia takého postupu zmätočným odôvodnením) a v uvedenom kontexte aj obsahu a rozsahu vykonaného (potrebného) dokazovania a nesprávneho právneho posúdenia existencie nalievavého právneho záujmu, pričom nesprávne právne posúdenie sťažovateľ v pozícii dovolateľa relevantne neuplatnil.

43. K otázke sťažovateľom prezentovanej aplikability nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 198/2011 z 27. júla 2011 [v súvislosti s vymedzením prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP] ústavný súd konštatuje, že uvedený nález sa zaoberal prípustnosťou dovolania vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci všeobecnými súdmi podľa § 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v súvislosti s odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, pričom od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, ktorý otázku prípustnosti dovolania oproti pôvodnému zneniu Občianskeho súdneho poriadku upravuje odlišne, preto je v časti aplikability v súvislosti s vymedzením prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uvedený nález z roku 2011 vo veci sťažovateľa neaplikovateľný.

K otázke konkurencie určovacej žaloby s reštitučnými predpismi

44. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na obsah sťažovateľovej ústavnej sťažnosti považuje za potrebné vyjadriť sa tiež (v kontexte tohto prípadu) k otázke konkurencie určovacej žaloby s reštitučnými predpismi.

44.1 Ústavný súd už judikoval, že prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

44.2 Vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 460/2017 sa ústavný súd v zásade stotožnil so závermi predchádzajúceho nálezu ústavného súdu (II. ÚS 249/2011), «... ktorý výnimočne pripustil použitie určovacej žaloby v konkurencii s reštitučnými predpismi, s tou výhradou, že tento nález nebolo možné interpretovať tak, akoby v tejto veci taxatívne a navždy stanovil výnimky, kedy je možné využitie určovacej žaloby, a pokiaľ určitý prípad pod ne podradiť nemožno, musí byť návrh zamietnutý. Nález obsahuje i všeobecné pasáže, ktoré sa netýkajú len poľnohospodárskych reštitúcií, a vyplýva z neho aj to, že v každom jednotlivom prípade sa môžu vyskytovať okolnosti, ktoré odôvodňujú použitie určovacej žaloby ako jediného možného prostriedku nápravy krívd. V naznačenom smere sa mali všeobecné súdy po kasačnom náleze (v tom konkrétnom prípade, pozn.) predovšetkým zamerať na otázku, či existujú v súdenom prípade konkrétne okolnosti, pre ktoré žalobcovia nemohli reálne využiť jednoduchšie uplatniteľné reštitučné predpisy [v danom prípade zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“)], alebo či im nezostalo nič iné, než sa majetku po svojich rodičoch domáhať určovacou žalobou. Zatiaľ sa javí, že formálne včasnému uplatneniu reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. nebránila žiadna objektívna skutočnosť, bola to skôr zrejme iba ich subjektívna okolnosť, ktorou sa však nedá obchádzať reštitučný predpis, ktorý počítal aj s možnosťou riešiť reštitučný nárok v prípade, keď nemožno pozemok vrátiť „in natura“ (pre jeho zastavanosť), preto nemali mať otvorenú cestu na uplatnenie určovacej žaloby; v takomto prípade skutočne mala prevážiť zásada „vigilantibus iura“ nad nedbanlivosťou a laxnosťou žalobcov.» (bod 8 odôvodnenia uvedeného nálezu).

45. Ústavný súd v tomto konkrétnom prípade konštatuje, že ak oprávnená osoba, prípadne jej právny nástupca mohli žiadať o vydanie veci podľa reštitučného predpisu a neexistujú konkrétne okolnosti, pre ktoré nemohli reálne využiť jednoduchšie uplatniteľné reštitučné predpisy, nemôžu sa potom domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov (Občiansky zákonník). Existencia špeciálnej úpravy v reštitučných predpisoch vylučuje naliehavý právny záujem na určení vlastníctva tam, kde podľa týchto predpisov bolo možné uplatniť nárok na vrátenie veci a nárok uplatnený nebol alebo z nejakých dôvodov tejto požiadavke nebolo vyhovené. Reštitučné predpisy majú povahu

lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, ktorý predstavuje *lex generalis*. Z povahy reštitučných zákonov ako predpisov špeciálnych vyplýva, že nároky nimi upravené nie je možné riešiť inak než podľa ich ustanovení v zmysle všeobecnej zásady o predpise všeobecnom a osobitnom (*lex specialis derogat legi generali*). Ak stanoví reštitučný predpis určité podmienky na uplatnenie reštitučného nároku, nie je možné ten istý nárok uplatňovať podľa iného predpisu (m. m. III. ÚS 177/2013).

46. Z pohľadu ústavného súdu v tejto prejednávanej veci bolo tiež dôležité zistenie, že sťažovateľ (spolu s ďalšími osobami) si, ako aj sám uviedol, uplatnil reštitučný nárok k dotknutému pozemku podľa reštitučných predpisov a v zásade mu bolo správnym orgánom vyhovieť s výnimkou, že mu nebolo priznané vlastnícke právo k jeho/ich pôvodnému pozemku, ale bolo mu (spolu s ďalšími osobami – ■■■■■ ■■■■■ a ■■■■■) rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Trnave č. K2006/00719 z 9. novembra 2006 právoplatne priznané právo na náhradný pozemok alebo alternatívne poskytnutie finančnej náhrady, ktoré dotknuté osoby (vrátane sťažovateľa) neakceptovali. Sťažovateľ ale nepodal proti rozhodnutiu správneho orgánu opravný prostriedok, v dôsledku čoho rozhodnutie správneho orgánu nadobudlo právoplatnosť bez jeho prejednávania krajským súdom v rámci správneho konania. Ako vo svojich (sťažovateľom namietaných) rozhodnutiach okresný súd a v kontexte s jeho rozhodnutím stotožnený krajský súd uviedli, otázka prieskumu rozhodnutia správneho orgánu „*nespadá do kompetencie okresného súdu v konaní iniciovanom žalobou o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ak vlastnícke právo nebolo navrátené v konaní pred správnym orgánom. Otázka vlastníckeho práva žalobcov k spornej nehnuteľnosti bola vyriešená rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu príslušného na rozhodovanie o navrátení vlastníctva podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z.*“.

47. S poukazom tiež na závery citovaných nálezov ústavného súdu (m. m. I. ÚS 460/2017, m. m. II. ÚS 249/2011) ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mal v rámci posúdenia výsledkov správneho konania nepopierateľnú možnosť podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu, pričom túto možnosť nevyužil, hoci v rámci preskúmania rozhodnutia správneho orgánu príslušným správnym súdom

mohol svoje námietky riadne uplatniť a svoje práva slobodne realizovať postupom podľa reštitučných predpisov. Svoj benevolentný prístup a postup nemôže potom sťažovateľ spravodlivo (aj s pohľadom na právnu istotu iných osôb) neskôr realizovať a nahrádzať iným právnym inštitútom (žaloba o určenie vlastníctva). V tomto konkrétnom prípade teda sťažovateľ objektívne nemôže uplatňovať svoj nárok pre výnimočnosť prípadu a situácie, ktorá by vyvodzovala záver, že sťažovateľovi „nezostalo nič iné...“ len sa domáhať svojich nárokov určovacou žalobou, pretože v prípade sťažovateľa o to viac platí „*prevaha zásady vigilantibus iura nad nedbanlivosťou a laxnosťou*“ sťažovateľa po vydaní rozhodnutia správneho orgánu. Aj pre uvedené dôvody nie je možné podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade ani výnimočne pripustiť použitie určovacej žaloby v konkurencii s reštitučnými predpismi.

48. Ústavný súd naďalej zastáva názor, že jeho doterajšia judikatúra (s niekoľkými výnimkami v kontexte posúdenia konkrétnej veci) je aktuálna aj vo vzťahu k reštitučným nárokom podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom. Z toho vyplýva, že ak si oprávnená osoba mohla uplatniť reštitučný nárok na vydanie veci (pozemku) podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, nemožno s výnimkou skutočne výnimočných prípadov odôvodňujúcich nemožnosť iného postupu (m. m. I. ÚS 460/2017) obchádzať účel reštitučného zákonodarstva domáhaním sa ochrany žalobou o určenie vlastníckeho práva k tejto veci.

IV.

Závery ústavného súdu

49. Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy môžu svojimi rozhodnutiami založiť porušenie základného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo podľa čl. 36 ods. 1 listiny, či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rovnako v prípade, keď pri aplikácii podústavného práva zvolia taký z možných variantov jeho výkladu, v dôsledku ktorého bude určitý ústavne chránený účel neoprávnene uprednostnený pred iným ústavne chráneným účelom, alebo keď výklad a aplikácia právnych predpisov nezodpovedá všeobecne akceptovanému (doktrinálnemu) chápaniu dotknutých právnych

inštitútov (a predstavuje tým nepredvídateľnú interpretačnú ľubovôľu), prípadne je v extrémnom rozpore s požiadavkami vecne príliehavého a rozumného vysporiadania posudzovaného právneho vzťahu či v rozpore so všeobecne prijímanými zásadami spravodlivosti.

50. Vychádzajúc predovšetkým z posúdenia veci (bod III.2 tohto odôvodnenia), ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj v konečnom dôsledku vysporiadal s námietkami sťažovateľa. Právny názor vyslovený najvyšším súdom v uznesení č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 má podľa ústavného súdu v tejto konkrétnej veci racionálny základ a je preto legitímny a z ústavného hľadiska akceptovateľný.

51. Najvyšší súd tak dostatočne ozrejmil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k odmietnutiu dovolania sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019, v ktorom krajský súd (v kontexte záverov prijatých v rozhodnutí okresného súdu) vyslovil názor, že nie je možné domáhať sa ochrany žalobou o určenie vlastníckeho práva, ak bolo možné uplatniť si vydanie veci podľa reštitučného predpisu (k tomu bližšie body 44 až 46 tohto odôvodnenia).

52. Najvyšší súd sa s argumentáciou sťažovateľa nestotožnil, a preto uznesením č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 rozhodol tak, že dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 24 Co 289/2018-480 z 30. januára 2019 odmietol. Vzhľadom na uvedené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 159/2019-576 z 30. júla 2020 nemožno považovať za zjavne neodôvodnené či arbitrárne, a preto neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby ústavný súd svojím rozhodnutím do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zasahoval, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1

dodatkového protokolu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladala dôvod na vyslovenie ich porušenia.

53. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

54. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a napadnutého rozhodnutia krajského súdu a vrátenie vecí na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

55. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu